

Naturvernforbundet

Molde

Molde 22.01.25

Deres ref. 2022/335

post@miljodir.no

Klage på endring i vilkår for utslippsgrenser for Veidekkes Deponi 2 på Raudsand i Molde kommune

Naturvernforbundet viser til vedtaksbrev av 28.11.24 mottatt 07.01.25. Jfr. vår uttalelse til søknaden i brev av 16.11.23. Vi innledet det med at vi fortsatt ikke kan se noe til en samlet prosess der målet og resultatet blir en forbedret miljøtilstand for fjordsystemet.

I vårt arbeid for en bedre forvaltning av naturgrunnlaget og fokus på blant annet den internasjonale naturavtalen, er en av utfordringene alle bit for bit tiltakene. Enkeltinngrep blir ofte begrunnet med at de er små sett i forhold til tidligere utbygginger. Vår erfaring med utviklingen på Raudsand er den samme. Her gjelder det en bit for bit forurensning av fjordsystemet uten at noen tar et samlet ansvar for den negative utviklingen og får snudd den til en positiv utvikling. Alt dreier seg om enkeltsaker, og resultatet blir en tapende fjord.

Veidekkes kommentar til vår uttalelse til søknaden er typisk: «Deponiområdet er en liten kilde til forurensning i området og forurensningen vil være svært liten i forhold til annen aktivitet. Totalbelastningen på fjorden forventes å bli neglisjerbar.»

Konsekvensene av alle enkeltsakene er at de ikke blir ikke sett i sammenheng med blant annet miljømålene som er vedtatt i den regionale vannforvaltningsplanen og utfordringen med den lave tilstandsgrensen. Vi vil også nevne FNs bærekraftsmål 14 om livet under vann og utfordringene der som ikke får den nødvendige oppmerksomheten i enkeltsakene.

Denne klagen gjelder i utgangspunktet vilkårene i utslippstillatelsen. Vi legger blant annet vekt på feil og mangler i den. Ved behandlingen av klagen vil vi også at Miljødirektoratet sin manglende bruk av §§ 8-12 i naturmangfoldloven blir gjennomgått.

Forurensningsloven

Dokumenter/Avfallsforskriften

Bakgrunnen for denne klagen er tillatelse nr. 2019.0763.T, datert 28.11.2024, gitt til Veidekke Industri AS, for Raudsand Deponi 2. Vi legger til grunn vedtaket i [dokument 1](#) og vilkår i [dokument 2](#).

Vi viser også til:

- Søknad datert 9. august 2023 - [dokument 3](#)
- Norconsult notat høringssvar - [dokument 4](#)
- Veidekkes kommentar 21. mai 2024 - [dokument 5](#)
- Veidekkes kommentar 10. september 2024 - [dokument 6](#)
- Veidekkes kommentar 6. november 2024 - [dokument 7](#)
- Driftssøknad 20. januar 2017 - [dokument 8](#)
- Miljørisikovurdering 23. februar 2017 - [dokument 9](#)
- Vedtak 29. august 2019 - [dokument 10](#)
- NIVA Tiltaksorientert overvåking - [dokument 11](#)
- Tilsynsrapport 10. desember 2024 - [dokument 12](#)
- Overvåking Deponi 18. januar 2024 - [dokument 13](#)
- Drenering i deponi 27. mai 2024 - [dokument 14](#)

Vi viser også til Avfallsforskriften kapittel 9. Deponering av avfall.

- § 9-1 Formål: *Formålet med bestemmelsene i dette kapitlet er å sikre at deponering av avfall skjer på en forsvarlig og kontrollert måte slik at skadevirkninger på miljøet og menneskers helse forebygges eller reduseres så langt det er mulig.*
- § 9-3. Definisjoner: bokstav l. *sigevann: enhver væske som filtreres gjennom det deponerte avfallet, og som slippes ut fra et deponi eller blir liggende i det*

Avfallsforskriften vedlegg I. Generelle krav for alle kategorier deponier - 2. Vannkontroll og sigevannshåndtering.

- c. samle opp forurenset vann og sigevann
- d. behandle forurenset vann og sigevann som samles opp dersom det er nødvendig for å oppnå påkrevd utslippskvalitet

Opplysninger i driftssøknad og miljørisikovurdering

Miljødirektoratet vedtok en tillatelse til Deponi 2 på Raudsand 29. august 2019 (dokument 10). Driftssøknaden er datert 20. januar 2017 (dokument 8) og tilhørende miljørisikovurdering er datert 23. februar 2017 (dokument 9). Søker opplyser ifølge vedtaket på side 2: «Vannbalanseberegningen i miljørisikovurderingen viser at forventet utlekking av sigevann fra deponiet er < 5 % av den totale vannmengden inn i deponiet og at rundt 90 % av utlekket sigevann vil bli samlet opp i dreneringssystemet og renset».

Miljødirektoratet opplyser i vedtaket fra 2019 (dokument 10 side 7): «Det er gjennomført en miljørisikovurdering som anslår at i underkant 5 % av den totale vannmengden inn i deponiet vil foreligge som diffus avrenning i perioden det fylles avfall over nivået med dobbelt bunntetting»

Videre i vedtaket fra 2019 på side 10: «Tillatelsen forutsetter likevel at BMR har kontroll på sigevannet ved at tillatelsen stiller krav om at utslippet skal renses og måles».

Manglende rensing

Ut ifra opplysningene er det kun en liten del av sigevannet som renses. I tilbakemelding datert 6. november 2024 (dokument 7) opplyser Veidekke: «vi har hatt flere tekniske utfordringer med renseanlegget». Videre opplyser de: «Basert på fjorårets årsnedbør (1581,4 mm) og arealet av Deponi 2 som leder vann til hovedrenseanlegget (23 800 m²), er beregnede vannmengder 37 652 m³. Dette er et høyere anslag enn det som er lagt til grunn i utkastet til tillatelsen. Her er det ikke trukket fra vannmengder med tanke på fordamping, etc.»

Et konservativt anslag på fordamping for et østvendt deponi i en ravine på nordvestlandet er 300 mm nedbør pr år. Dette tilsvarer 7 100 m³/år i fratrekk i vannbalansen.

Ekstra tilføring av fuktighet til deponiet kommer sammen med deponimassene. I miljørisikovurderingen fra 2017 (dokument 9 s 17) opplyses det: «Det er anslått at det vil tas imot ca. 47 000 m³/år med deponimasser, som ut fra denne betraktningen vil gi ca. 7 000 m³/år i tilskudd til vannbalansen».

Totalt gir dette 37 462 m³/år (37 562 – 7 100 + 7000) med sigevann fra deponiet.

I tilbakemelding datert 6. november 2024 (dokument 7) opplyses det «Målte vannmengder t.o.m. 08.10.2024 i RAU-RA2 lå på 8.545 m³, og er liknende de vannmengdene som ble målt i 2023».

I ett dokument fra Veidekke infrastruktur: «Drenering i deponi 2» (Miljødirektoratets doknr, 55 i saksnr. 2022/35 – dokument 13) med dokumentdato 7. mai 2024 opplyses det:

- Målt vannføring fra renseanlegget er 12 454 m³
- Mellom 31 - 47 000 m³ har gått i overløp
- Sedimentert vann i overløp er ikke prøvetatt

Ut ifra total mengde med sigevann på 37 462 m³ og rensset sigevann på 12 454 m³ er det over 25 000 m³ med sigevann som går i overløp. Sigevannet som går i overløp er mangelfullt rensset og ikke prøvetatt. Miljødirektoratet må stille krav om at rensegraden må tilsvare oppgitte verdier i driftssøknad og miljørisikovurdering hvor det ble lempet på kravet om dobbel bunntetting. Det må også stilles krav om å undersøke hvor sigevannet tar veien.

I miljørisikovurderingen fra 2017 (dokument 9) opplyses det at diffus utlekking som kommer gjennom den kunstige membranen vil kunne fanges opp i den såkalte «bremsbanetunnelen» under deponiet. Denne har utløp i fangdammen på høydekote 104. Alt sigevann som ikke kan redegjøres for må det redegjøres for og renses. Inntil det er gjort må det totale mengden sigevann legges til grunn for å beregne utslippet av miljøgiftene.

Miljødirektoratet bør vurdere en stopp i mottaket til deponiet inntil det er kontroll på sigevannet og det diffuse utslippet tilsvarer grunnlaget for unntak om dobbel bunntetting. Det diffuse utslippet må samsvare med formålet i Avfallsforskriften Kapittel 9.

Etablert deponi fraviker omsøkt løsning vesentlig

I Norconsults kommentarer til høringssvar datert 14. mai 2024 (dokument 4) vises det til at den etablerte løsningen i deponiet vesentlig fraviker den opprinnelige løsningen. I den opprinnelige løsningen som er behandlet av kommunen skulle deponiet etableres etappevis. Det er etappevis løsning som også er lagt til grunn for reguleringsplanen og klagebehandlingen i departementet. Kommunen viser til Miljødirektoratet når det gjelder selve deponiet og kan ikke behandle at deponiløsningen er vesentlig forandret. Norconsult viser til dialog med Miljødirektoratet om denne løsningen.

Den etablerte løsningen fører til store mengder sigevann til renseanlegget. Et renseanlegg som er dimensjonert for lite siden det kun er sigevann fra etappe 1 som var med i planleggingen og i søknaden. Det kan se ut som Veidekke i samarbeid med Miljødirektoratet har godkjent å tilføre nedbør fra tre etapper til renseanlegget.

Store mengder sigevann til renseanlegget fører til at forurensset sigevann går i overløp. Samtidig vil det sigevannet som renses være fortynnet noe som vil føre til dårlig rensing. Miljødirektoratet må sette krav til at Avfallsforskriften følges og at alt forurensset vann og sigevann samles opp og behandles for å oppnå påkrevd utslippskvalitet. Alt vann i et aktivt deponi regnes som sigevann.

Miljødirektoratet gjennomførte et tilsyn i deponiet den 3. og 4. oktober 2024. Rapporten er datert 10. desember 2024 (dokument 12). Her meldte Miljødirektoratet avvik på: «Fylling av Deponi 2 gjøres ikke i henhold til soneplanen som er gitt for deponiet». Det opplyses om at «Under tilsynet ble det verifisert at etappe 1 ikke fylles i henhold til grensene gitt i Figur 3. Det fylles over et større område enn angitt». Utslippstillatelsen må spesifikt legge vekt på feilene og ikke tillate økte utslipp på grunn av feil som det samme direktorat melder avvik på.

Manglende sigevann fra PFAS-cellen

PFAS-cellen er oppgitt til å være på 5 000 m². I Veidekkes vurdering av høringsuttale (dokument 6) opplyser Bergmesteren Raudsand: «Det har blitt gjort regelmessige observasjoner av utløpet fra PFAS-reseanlegget, men det har ikke blitt registrert vann i utløpet». Senere i samme dokument opplyses det: «Leverandør av renseløsningen for PFAS har på befaring den 30.08.2024 bekreftet at det ikke har vært nok vann i systemet til at det ledes videre og ut av utløpet fra kullkolonnen».

Under vannanalyser i nevnte dokument opplyser Bergmesteren Raudsand: «I 2023 ble det tidvis registrert små mengder vann i innløpskum (RA4) til PFAS-reseanlegget, men det ble ikke registrert vann ut av reseanlegget (RA5). Det er derfor ikke tatt ut prøver av rensset sigevann fra reseanlegget for PFAS i 2023».

I tillatelsen datert 28. november 2024 (dokument 2) skriver Miljødirektoratet under punkt «9.2.5 Krav som gjelder for driftsfasen» i 3. ledd: «Masser som inneholder PFAS-forbindelser skal legges i egne celler med ekstra bunn- og sidetetting. Cellene skal ha separat sigevannssoppsamling. Om nødvendig skal det etableres eget reseanlegg tilknyttet denne oppsamlingen som er tilpasset sigevann med PFAS-forbindelser». Det er meget vanskelig å se at bunn- og sidetettingene i PFAS-cellene fungerer siden det ikke registreres noe sigevann fra cellen.

Det er riktignok opplyst i tilbakemelding på utkast til tillatelse datert 6. november 2024 (dokument 7) at mangler ved reseanlegget er rettet. Det er opplyst om to målinger fra PFAS-cellen i september, men det er ingen opplysninger om mengde.

Miljødirektoratet gjennomførte et tilsyn i deponiet den 3. og 4. oktober 2024. Rapporten er datert 10. desember 2024 (dokument 12). Her meldte Miljødirektoratet avvik på: «Virksomheten kan ikke dokumentere at bunn- og

sidetettingen i Deponi 2 oppfyller kravene til tetthet som er stilt i tillatelsen, og bentonittmembranen er ikke lagt korrekt». Miljødirektoratet anser dette avviket for alvorlig. Under punktet «PFAS i sigevannet fra deponiet» under avvik 1 opplyses det: «Virksomheten har i tidligere korrespondanse til Miljødirektoratet opplyst om at det er påvist PFAS i sigevannet som kommer fra andre deler av deponiet enn fra PFAS-cellene. Kilden til dette utslippet ble ikke verifisert på tilsynet». Miljødirektoratet må kreve i utslippstillatelsen at kilden til PFAS som er påvist fra selve deponiet må verifiseres. Det må også kreves at det lages en oversikt over vannbalansen for at det er mulig finne ut av hvor sigevannet blir av.

Overskridelser av PFOS i sediment

I overvåkingsrapporten utført av NIVA og datert 29. november 2024 (dokument 11) er det påvist overskridelser av PFOS i sedimentene. Den kjemiske tilstanden er klassifisert til å være «ikke god». Konsentrasjonene av PFOS i sedimentstasjonene i fjorden er i klasse III som tilsvarer moderat. Det er registrert forholdsvis høye konsentrasjoner av de samme PFAS-ene i sedimentene som verdiene oppgitt i rensert sigevann fra deponiet. Informasjonen om utslippet av PFAS fra deponiet finnes i tilbakemelding på utkast datert 6. november 2024 (dokument 7). Ny tilførsel av PFAS vil ikke forbedre tilstanden i fjorden.

Økte utslipp i forhold til søknad

Veidekke søkte om en konsentrasjonsgrense for kobber på 5,2 µg/l og en årlig mengde på 90 gram. Innholdet av kobber i sedimentene er årsaken til at sedimentene er klassifisert til klasse V som tilsvarer «Svært dårlig». Miljødirektoratet oppgir i sin grunngiving for å øke konsentrasjonsgrensen for kobber til 12,0 µg/l at utslippet vil fortynnes til en verdi som ikke vil ha miljøeffekt i fjorden. Selv om selve utslippet vil fortynnes, vil mengden som tilføres sedimentene være økende. Miljødirektoratet øker tillatt verdi til over det dobbelte uten at bedriften har søkt om det. Den økte grensen vedtar Miljødirektoratet uten å vurdere påvirkningen på sedimentene. Når store mengder sigevann fra deponiet ikke renses eller måles, samtidig som sigevannet i deponiet allerede er fortynnet, kan ikke Miljødirektoratet vedta en høyere grense. Renseanlegget fungerer dårlig og det må kreves at alt sigevann renses og ikke fortynnes. Utslippsgrensen må ikke overstige grensen det er søkt om og som er sendt på høring.

Tilsvarende vil det gjelde for de andre komponentene i utslippet til vann.

Grunnforurensning

Siden det er store mengder vann som går i overløp og sigevann som det ikke redegjøres for i deponiet og PFAS-cellen, må det kreves måling og rensning. Det er opplyst i driftssøknad og tilhørende miljørisikovurdering at dette kan gjennomføres i fangdammen. Under deponiene er det en tunnel som fører til fangdammen. Også overløpet fra renseanlegget sendes til fangdammen. Tidligere

var det gjennomført måling på dette samlepunktet. Miljødirektoratet må pålegge Veidekke å måle sigevann i fangdammen. Hvis det påvises sigevann i fangdammen, må utslippet renses i samsvar med opprinnelig løsning i miljørisikovurdering datert 23. februar 2017 (dokument 9).

Miljødirektoratet godkjenner økte mengder til deponi

Miljødirektoratet har midlertidig økt mottaksmengden som deponiet kan ta imot fra 75 000 tonn til 115 000 tonn for 2024 (Endret tillatelse datert 28. november 2024 – dokument 1). Som grunngeving opplyser Miljødirektoratet at de «vurderer at det er forsvarlig å øke mengden fordi anlegget har et renseanlegg som vil fange opp utslippet og som det i tråd med dette vedtaket er gitt utslippsgrenser for». Sett i lys av dokumentasjonen ovenfor om manglende rensing og sigevann i overløp, er det vanskelig å forstå avgjørelsen om å øke utslippsmengden. Miljødirektoratet melder avvik på feil i deponiet (Rapport etter tilsyn datert 10. desember 2024 – dokument 12) som står i kontrast med økt deponimengde som det samme direktoratet gir mulighet for. I gammel tillatelse var det tillatt med deponering av inntil 75 000 tonn pr år. I ny tillatelse er denne midlet over flere år som fører til en mulighet for Veidekke å deponere det dobbelte enkelte år. Dette selv om det er mange avvik meldt på deponiet. Å øke til 115 000 tonn for 2024 med grunngeving i at renseanlegget fungerer kan ikke forsvares.

Naturmangfoldloven

I brev av 23. mai 2024 behandlet Klima- og miljødepartementet vår klage på endret tillatelse for Speira Recycling Services Norway AS på Raudsand. I den klagen kom vi også inn på naturmangfoldloven.

I brevet skriver departementet at Miljødirektoratets vedtak burde ha inneholdt en vurdering etter naturmangfoldloven §§ 8 til 12, ettersom vedtaket berører naturmangfoldet.

Naturvernforbundet mener at kravene i §§ 8-12 i naturmangfoldloven må få en større oppmerksomhet ved behandling av både denne og andre utslipps-søknader. Blant annet kravet om økosystemtilnærming og samlet belastning.

I også denne saken er det mangelfull vurdering etter loven. Direktoratet skriver at det er ikke registrert truede arter eller naturtyper i området som vil påvirkes av tiltaket. De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 vurderes derfor ikke. Miljødirektoratet mener at tiltaket ikke vil hindre oppnåelse av miljømålet for Tingvollfjorden og at § 12 i forskrift om rammer for vannforvaltningen ikke er til hinder for endringene i tillatelsen.

Til det vil vi kommentere at de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven gjelder uavhengig om det er registrert truede arter eller naturtyper i et område. Vi vil også merke at det blir et helt feil utgangspunkt å legge til grunn at økt

utslipp ikke vil hindre måloppnåelse etter vannforskriften. Poenget må være at utslippene må ned for å komme i gang med en bedre miljøtilstand i Tingvoll-fjorden i samsvar med målene i den regionale vannforvaltningsplanen.

Vi ser en strategi der utslippene bagatelliseres, og så kan det brukes som et argument for å unngå en vurdering av de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12. Naturvernforbundet mener at slik skal det ikke være.

Myndighetene må samarbeide

Avslutningsvis vil vi kommentere at for å oppnå en bedre miljøtilstand i fjorden, er det viktig at ikke minst Klima- og miljødepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Miljødirektoratet, Statsforvalteren, kommunen og fylkeskommunen, ved blant annet vannområdekoordinatoren, samarbeider om miljømålene og legger fram en felles miljøstrategi for hele fjordsystemet og som gjelder mer enn Deponi 2. Det er et stort behov for å gå fra enkeltsaksbehandling til økosystembehandling av fjordsystemet. Oppryddingstiltak er også en del av utfordringen.

Før nye utslippstillatelser må det derfor legges fram en tiltaksplan for hele fjordsystemet som gjør det mulig å oppnå vedtatte miljømål. Blant annet må behovet og innhenting av nye måledata for fjorden avklares. Da kan alle enkeltsøknader ses i den rette sammenhengen.

Vennlig hilsen

Naturvernforbundet Molde
v/Knut Løken, sekretær
Lillevikvegen 4A
6412 Molde

Kopi: Statsforvalteren i Møre og Romsdal, sfmrpost@statsforvalteren.no

Molde kommune, postmottak@molde.kommune.no

Møre og Romsdal fylkeskommune, post@mrfylke.no

E-post: molde@naturvernforbundet.no Naturvernforbundet Molde er på Facebook og Instagram
Nettet: <https://naturvernforbundet.no/moreogromsdal/lokallag/molde/>

Org. nr. 919 666 846